Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Vastine

15.5.2026

VN/12/2026-TEM-61

Talousvaliokunnalle

Vastine; Hallituksen esitys eduskunnalle tuotesektorilainsäädännön uudistamiseksi (HE 41/2026 vp)

1. Yleistä

Työ- ja elinkeinoministeriö kiittää mahdollisuudesta antaa vastine talousvaliokunnalle toimitettuihin lausuntoihin hallituksen esityksestä tuotesektorilainsäädännön uudistamiseksi (HE 41/2026 vp). Yleisesti lausunnoissa on kiinnitetty huomiota toimivaltaista viranomaista koskeviin säännöksiin, myönnetyn poikkeusluvan voimassaolon päättymisen vaikutuksiin, asiantuntijan käyttämiseen, direktiiveihin perustuvien lakien muutostarpeisiin ja seuraamuksiin. Alla käsitellään tarkemmin lausunnoissa esitettyjä muutostarpeita esitykseen.

Lausuntoja ovat antaneet oikeusministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes, Finas-akkreditointipalvelu, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Elinkeinoelämän keskusliitto EK sekä Kaupan liitto.

2. Toimivaltainen viranomainen

Yleisesti lausunnoissa on pidetty esitykseen valittua, olemassa olevaan virastorakenteeseen nojaavaa mallia hyvänä.

Oikeusministeriö on lausunnossaan pitänyt tarpeettomana, että 17 §:ssä viitataan sekä toimivaltaiseen viranomaiseen että markkinavalvontaviranomaiseen. Ministeriö on esittänyt, että valiokunnan tulisi vielä arvioida markkinavalvontaviranomaisen poistamista 17 §:stä, jos myös muut 5 §:ssä tarkoitetut toimivaltaiset viranomaiset kuin markkinavalvontaviranomaiset voisivat tehdä säännöksessä tarkoitettuja ilmoituksia komissiolle ja muille jäsenvaltioille.

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää oikeusministeriön ehdotusta perusteltuna ja pykälää selventävänä. Myös markkinavalvontaviranomaisille on kuitenkin tarvittaessa tarpeen varata mahdollisuus tehdä pykälässä tarkoitettuja ilmoituksia, vaikka tätä menettelyä onkin pidettävä selkeästi toissijaisena. Tiedot voivat olla markkinavalvontaviranomaisen hallussa valmiiksi, jolloin ei olisi perusteltua toimittaa niitä ensin toimivaltaiselle viranomaiselle, ennen toimittamista muille jäsenvaltioille ja komissiolle.

Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriö esittää sanamuodon selventämiseksi ”ja”-sanan lisäämistä pykälän 2 ja 3 kohtien väliin.

Postiosoite	**Käyntiosoite**	**Puhelin**	**Faksi**	**s-posti, internet**
Postadress	**Besöksadress**	**Telefon**	**Fax**	**e-post, internet**
Postal Address	**Office**	**Telephone**	**Fax**	**e-mail, internet**
Työ- ja elinkeinoministeriö				
PL 32	Aleksanterinkatu 4	0295 16001		kirjaamo.tem@gov.fi
00023 Valtioneuvosto	Helsinki	+358 295 16001		www.tem.fi

Liikenne- ja viestintävirasto on kiinnittänyt huomiota siihen, että lakiehdotuksen 5 §:n perustelujen perusteella poikkeusluvan arvioinnin on tarkoitus jakautua viranomaisille niiden toimivaltaan kuuluvien vaatimusten osalta, ja katsoo tähän sisältyvän sen tulkintamahdollisuuden, että tämä jakautuminen voisi tapahtua vain säädöksittäin. Kuitenkin myös yksittäisten säädösten sisällä saattaa olla eri viranomaisten toimivaltaan kuuluvia säännöksiä. Tämän vuoksi oikeusvarmuuden ja sääntelyn johdonmukaisen soveltamisen varmistamiseksi virasto on ehdottanut, että 5 §:n sanamuoto tarkastetaan ja sitä täsmennetään tarvittaessa niin, että se selkeästi kattaa myös tilanteet, joissa kyseessä on toimivallan jakautuminen yhden säädöksen osalta.

Ehdotetun pykälän sanamuoto viittaa eri säädöksiin perustuviin vaatimuksiin. Työ- ja elinkeinoministeriö ei näe tähän sisältyvän riskiä siitä, että 5 § ei kattaisi myös niitä tilanteita, joissa toimivalta jakautuu yhden säädöksen osalta.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on katsonut lausunnossaan, että viranomaisten toimivallanjaon poikkeusluvan myöntämisessä tulisi olla selkeä. Tämän vuoksi Tukes esittää, että ehdotetun lain 9 §:n 1 momenttia täsmennetään seuraavasti: ”Poikkeuslupahakemus on osoitettava tämän lain 5 §:ssä tarkoitetulle toimivaltaiselle viranomaiselle, jonka toimivaltaan kuuluvan säännöksen edellyttämästä vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelystä, jossa ilmoitetun laitoksen osallistuminen on pakollista, poikkeuslupaa haetaan.”

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää Tukesin ehdottamaa selvennystä sinänsä hyväksyttävänä, mutta valittua sanamuotoa vaikeaselkoisena. Sen sijaan työ- ja elinkeinoministeriö ehdottaa muotoiluksi esimerkiksi: ”Poikkeuslupahakemus on osoitettava sille tämän lain 5 §:ssä tarkoitetulle toimivaltaiselle viranomaiselle, jonka toimivaltaan kuuluvan säännöksen edellyttämästä vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelystä poikkeuslupaa haetaan.” Työ- ja elinkeinoministeriö kiinnittää huomiota siihen, että pakollisuusvaatimus seuraa jo poikkeusluvan myöntämistä koskevasta 6 §:stä, minkä vuoksi sitä ei ole tarpeen mainita 9 §:ssä.

Tukes on, yhdessä *FINAS-akkreditointipalvelun* kanssa, niin ikään kiinnittänyt huomiota siihen, että useilla tuotesektoreilla on Tukesissa vain yksi asiantuntija, jonka pitäisi hätätilanteessa hallituksen esityksen mukaisesti sekä myöntää poikkeuslupia että priorisoida luvittamansa tuoteryhmän valvontaa. Tämä voi johtaa esteellisyystilanteisiin. Tukesin resurssit ovat riittämättömiä hätätilanteessa yhtäaikaisesti sekä poikkeusluvitukseen, valvontaan että neuvontaan niin, että nämä toiminnot eriytettäisiin toisistaan. Myös laista seuraavat uudet osaamisvaatimukset vaatisivat lisäresursseja.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että Tukesin resursointi on kysymyksenä erillinen nyt käsiteltävästä hallituksen esityksestä, ja että resurssien varmistamiseksi tehtävä työ ministeriössä on jatkuvaa. Työ- ja elinkeinoministeriö ei näe, että eriyttämisestä tai sen toteuttamisesta olisi tarvetta tässä yhteydessä säätää, vaan se olisi mahdollista tehdä viraston sisäisin toimin käytettävissä olevien resurssien asettamissa rajoissa.

3. Luvan peruuttaminen

Liikenne- ja viestintäministeriö on lausunnossaan pitänyt tärkeänä, että myönnetty kansallinen lupa olisi peruutettavissa esitetyn sääntelyn mukaisesti, ellei komissio ole laajentanut kansallista poikkeuslupaa koko unionin alueelle.

Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksessa, 8 §:n 4 kohdassa todetaan poikkeusluvan voimassaolon päättyvän ”viimeistään sinä päivänä, jona sisämarkkinoiden hätätilavaihe päättyy tai sen käyttöönotto peruutetaan”. Työ- ja elinkeinoministeriö kiinnittää huomiota siihen, että poikkeusluvat ovat joka tapauksessa luonteeltaan tilapäisiä, eikä siten näe välttämättömäksi sisällyttää lakiin poikkeusluvan peruuttamismahdollisuutta.

4. Tietojen luovuttaminen

Oikeusministeriö on lausunnossaan nostanut esiin kysymyksen 1. lakiehdotuksen 6 ja 11 §:ään lisätyistä säännöksistä myönnetyn poikkeusluvan ja toisen jäsenvaltion myöntämän poikkeusluvan tunnustamista koskevan päätöksen ilmoittamisesta Euroopan komissiolle ja muille Euroopan unionin jäsenvaltioille sekä Tullille. Oikeusministeriön mukaan ehdotetuista säännöksistä ei käy ilmi, minkä tahon tulee luovuttaa tiedot, minkä lisäksi ne vaikuttavat ainakin komission ja muiden jäsenvaltioiden osalta olevan päällekkäistä sääntelyä 1. lakiehdotuksen 17 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden kanssa.

Työ- ja elinkeinoministeriö esittää 1. lakiehdotuksen selkeyttämiseksi 6 §:n 5 momentin ja 11 §:n 2 momentin poistamista ehdotetusta laista, ja nojautumista 17 §:ään, johon lisättäisiin tietojen vastaanottajaksi jo mainittujen muiden EU:n jäsenvaltioiden ja Euroopan komission lisäksi Tulli.

Oikeusministeriö on lausunnossaan myös katsonut, että ehdotetussa 17 §:ssä sen mukaisesti ilmoitettavien tietojen sisältö on muotoiltu poikkeuksellisen väljästi, eikä esityksen perusteluissa ole avattu, mitä säännöksessä mainituilla muilla seikoilla, jotka ovat tarpeen unioninlaajuisen valvonnan ja tiedonvaihdon kannalta, tarkoitettaisiin. Oikeusministeriön mukaan ehdotetun sääntelyn perusteluista ei käy ilmi, voisivatko luovutettavat tiedot sisältää salassa pidettäviä tietoja, kuten liikesalaisuuksia tai terveystietoja, joiden osalta ilmoitettavien tietojen salassapito tulisi murtaa kansallisessa sääntelyssä (PeVL 15/2018 vp, s. 40–41).

Oikeusministeriö on niin ikään katsonut, että perusteluissa ei ole arvioitu, mihin yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan mukaiseen perusteeseen mahdollinen luovutettavien tietojen sisältämien terveystietojen käsittely perustuisi ja miten luonnollisten henkilöiden henkilötietojen käsittelyn suojatoimista olisi huolehdittu.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että ehdotetun lain soveltamisalaan kuuluvien toimintojen kirjo on siinä määrin laaja, että kattavaa kuvaa niistä ja siitä, mitä tietoja on välttämätöntä luovuttaa, on mahdotonta välittää. Työ- ja elinkeinoministeriö kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että koska kyseessä on poikkeustilanteissa sovellettava sääntely, sen soveltamisen kulloinenkin ajallinen kesto on rajattu, samoin soveltamisala.

Työ- ja elinkeinoministeriö viittaa edellä mainittuun perustuslakivaliokunnan lausuntoon (PeVL 15/2018 vp), jossa todetaan: ”Terveyttä koskevat tiedot ovat tietosuoja-asetuksen 9 artiklassa tarkoitettuja erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja, joiden käsittely on 9 artiklan 1 kohdan ilmaiseman pääsäännön mukaan kiellettyä. Artiklan 2 kohdan mukaan 1 kohdan käsittelykieltoa ei kuitenkaan sovelleta, jos jokin 2 artiklan 2 kohdan a—j alakohdissa oleva edellytys täyttyy. Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia henkilötietoja saadaan tämän perusteella käsitellä muun muassa asianomaisen henkilön suostumuksella (a alakohta). Käsittelystä terveyteen liittyvien syiden perusteella säädetään h alakohdassa sekä artiklan 3 kohdassa. Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien henkilötietojen käsittely on sallittua myös g alakohdassa säädetyin edellytyksin myös silloin, kun käsittely on tarpeen tärkeää yleistä etua koskevasta syystä unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön nojalla. Tietosuoja-asetus mahdollistaa siten myös erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien henkilötietojen käsittelystä säätämisen kansallisessa lailla edellyttäen, että asetuksessa säädetyt erityiset edellytykset täyttyvät.”

Työ- ja elinkeinoministeriön käsityksen mukaan juuri terveystiedot voivat tulla kyseeseen 1. lakiehdotuksen 17 §:n soveltamistilanteissa, samoin liikesalaisuudet. Tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan g – i alakohdista voidaan ministeriön käsityksen mukaan johtaa oikeutus sääntelylle.

Oikeusministeriö on lisäksi katsonut viitaten 1. lakiehdotuksen 19 §:n 1 momenttiin, että niitä viranomaistahoja, joilta tietoja voitaisiin saada, tulisi täsmentää sekä varmistua ehdotetun ilmoitettuihin laitoksiin kohdistuvan tiedonsaantioikeuden tarpeellisuudesta.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että lainkohdassa tarkoitetut tilanteet ovat siinä määrin monimuotoinen joukko, että sen täsmentäminen, miltä viranomaisilta tietoja olisi mahdollista saada, olisi käytännössä hyvin vaikeaa. Työ- ja elinkeinoministeriö kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että koska kyseessä on poikkeustilanteissa sovellettava sääntely, sen soveltamisen kulloinenkin ajallinen kesto on rajattu, samoin soveltamisala.

Oikeusministeriö on lopuksi nostanut harkittavaksi sen, että 1. lakiehdotuksen 19 §:n tekstissä käytetty ulkorajaviranomainen täsmennettäisiin Tulliksi sekä esittänyt 5 §:n momenttijaon korjattavaksi vastaamaan perusteluissa esitettyä ja 19 §:ssä viitattua.

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää viimeksi mainittuja esitettyjä muutoksia perusteltuina.

Edellä selostetun perusteella työ- ja elinkeinoministeriö ehdottaa 17 §:ään seuraavaa muotoilua:

> *Toimivaltainen viranomainen ilmoittaa salassapitosäännösten estämättä muille jäsenvaltioille ja Euroopan komissiolle:*
>
> *1) myönnetyt, tunnustetut, muutetut ja peruutetut poikkeusluvat;*
>
> *2) tuotteisiin kohdistetut korjaavat ja rajoittavat toimet; ja*

3) muut seikat, jotka ovat välttämättömiä unioninlaajuisen valvonnan ja tiedonvaihdon kannalta.

Toimivaltaisen viranomaisen pyynnöstä markkinavalvontaviranomainen ilmoittaa edellä 1 momentissa tarkoitetut tiedot, jos tiedot ovat markkinavalvontaviranomaisen hallussa.

Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriö esittää 1. lakiesityksen 19 §:n 2 momentin 3 kohtaa korjattavaksi seuraavasti:

3) toimivaltaiselle Euroopan unionin jäsenvaltion viranomaiselle ja Euroopan unionin toimielimelle Euroopan unionin lainsäädäntöön tai Suomea sitovaan kansainväliseen sopimukseen perustuvan velvoitteen toteuttamiseksi.

5. Yhteensovittaminen radiolaitedirektiivin kanssa

Liikenne- ja viestintävirasto on lausunnossaan todennut, että 1. lakiehdotuksen 8 §:n 2 kohta olisi radiolaitedirektiivin osalta hyvä tarkistaa. Kohdassa viitataan terveys- ja turvallisuusvaatimuksiin, mutta radiolaitedirektiivin muutos viittaa asiaankuuluviin olennaisiin vaatimuksiin.

Työ- ja elinkeinoministeriö esittää 1. lakiehdotuksen 8 §:n 2 kohdan muotoilemista seuraavasti:

…kuvaus menettelyistä, joilla tavaraa koskevien olennaisten terveys- ja turvallisuusvaatimusten sekä muiden olennaisten vaatimusten täyttyminen on osoitettu…

Liikenne- ja viestintävirasto on myös lausunnossaan ehdottanut, viitaten lakiehdotuksen 7 §:n 1 momenttiin, että pätevän ulkopuolisen asiantuntijan käyttäminen mahdollistettaisiin, paitsi pykälässä mainitusti tavaran turvallisuuteen liittyvän seikan selvittämisessä, myös muiden asiaankuuluvien olennaisten vaatimusten osalta, eikä sitä olisi rajattu vain turvallisuuteen, ellei rajaukseen ole erityistä syytä.

Perusteluna esitykselleen virasto esittää, että radiolaitedirektiivin, jota direktiivin (EU) 2024/2749 9 artiklalla muutetaan, uuden 43 c artiklan 1 kohdan mukaan poikkeusluvan myöntämisen edellytyksenä on, että radiolaitteen osalta on osoitettu kaikkien 3 artiklassa säädettyjen asiaankuuluvien olennaisten vaatimusten täyttyminen. Radiolaitedirektiivin 3 artikla kattaa turvallisuusvaatimusten ohella myös esimerkiksi radiotaajuuksien käyttöä koskevat tekniset vaatimukset sekä eräitä radiolaitteita koskevat tietoturvavaatimukset.

Työ- ja elinkeinoministeriö ei näe estettä liikenne- ja viestintäviraston ehdottamalle muutokselle.

6. Direktiiveihin perustuvien lakien muutostarpeet

Tukes on pitänyt lausunnossaan tarpeellisena, että sektorisääntelyn tilasta ja tulevista muutoksista kerrottaisiin kokonaisuutena tässä hallituksen esityksessä. Etenkin niitä kansallisia lakeja, joilla on pantu EU-direktiivejä täytäntöön, on Tukesin mukaan välttämätöntä päivittää ristiriitaisuuksien poistamiseksi. Erityisesti tämä koskisi painelaitelakia (1144/2016). Vaarana on esimerkiksi, että markkinoilla syntyy tilanne, jossa tuote saa poikkeusluvan markkinoille saattamiseen, mutta sitä ei kuitenkaan tosiasiassa voida ottaa käyttöön puutteellisen kansallisen sääntelyn vuoksi.

Työ- ja elinkeinoministeriö tunnistaa tarpeen arvioida tuotesektorisäädösten mahdolliset muutostarpeet. Arviointi tehdään käsiteltävänä olevasta hallituksen esityksestä erillään.